

Protestantse Gemeente Almere

Strategisch Beleidsplan 2021-2030

Verbinden!

Dienend aanwezig zijn in de samenleving vanuit onze protestants christelijke waarden

Barmhartigheid

Respect

Naasteliefde

Versiebeheer:

Versienummer	Datum	Gewijzigd door	wijzigingen
V0.1	12-jun-21	Jan Denkers	Initiële versie, aanzet besproken in AKR 16 juni 2021
V0.2	24-jun-21	Rianne Veenstra	Wijzigingen nav feedback AKR
V0.9	28-jun-21	Jan Denkers	Kleine tekstuele en layout correcties, slotwoord.
V1.0	1-jul-21	Jan Denkers	Geen wijzigingen, v1.0 is vastgesteld door inspiratiegroep en wordt verzonden naar de wijkkerkenraden en de commissie in Schone Poort
V1.1	26-okt-21	Jan Denkers	Aanpassingen nav AKR van 20 okt.
V1.2	27 okt21	Jan Denkers	Aanpassingen nav opmerkingen Jaap Dekker
V2.0	28-okt-21	Jan Denkers	Geen wijzigingen, v2.0 is voor publicatie op website en voor dossier van de scriba

Inleiding

Het thema “Midden in het leven”, in alle diversiteit, uit de visienota “Van U is de toekomst” van de Protestantse Kerk Nederland (aug. 2020) schetst een beeld van de roeping van de kerk om daar te zijn waar de Geest haar leidt en Jezus zich laat vinden. In onze complexe samenleving is dat op heel verschillende plekken buiten en binnen de kerkelijke kaders.

Dit thema vormt een inspiratiebron voor het strategisch beleidsplan van de Protestantse Gemeente Almere. Juist in Almere, een stad die anders is dan alle andere grote steden in Nederland. Een stad vanuit het niets, waar pionieren bij de mensen in de genen zit. De kerk pionierde en pioniert dapper mee. En dat was en is hard werken.

De eerste predikant van Almere, Ds. Euft Verbaas kon het niet vaak genoeg zeggen “Geloven is een werkwoord!” In Almere ontstonden in een vroeg stadium – al vanaf 1976 met ruime tussenpozen- drie volwaardige wijkgemeenten, elk met een eigen kerkcentrum en een eigen predikant. Dat pionieren zette door toen in het begin van deze eeuw in een nieuw stadsdeel Almere-Poort een pioniersgemeente ontstond op initiatief van de nieuwe bewoners aldaar. Ook daar werd de kerk later fysiek zichtbaar met de bouw van een Tiny Church. Het pioniersverhaal van de drie andere wijkgemeenten herhaalde zich.

De drie wijkgemeenten ontwikkelden zich ondertussen, elk op hun eigen wijze, naar een gevestigde status en een paar decennia na het pionieren volgde een nieuwe fase. De band tussen de verschillende wijken, waar de ene wijk de andere hielp opbouwen, verzwakte. Het aantal leden liep (en loopt nog steeds) terug, terwijl de stad alsmaar groeit. De spontane contacten uit de pioniersfase met lokale instanties (scholen, sociaal maatschappelijke instellingen, lokale overheid) zwakten af en er ontstond een steeds meer naar binnen gerichte oriëntatie, uitzonderingen daargelaten.

Dit gebeurt in een tijd waarin de samenleving van Almere in toenemende mate vragen stelt waar de Protestantse Gemeente vanuit haar achtergrond en expertise antwoord op zou kunnen geven. Het zijn vragen op sociaal maatschappelijk terrein, op het gebied van diversiteit en op het terrein van levensbeschouwing en zingeving in het algemeen.

De uitdagende vraag waar dit beleidsplan mee start is dan ook of de Protestantse Gemeente Almere nog in staat is om op die nieuwe vragen een antwoord te geven. Kan er misschien een nieuw antwoord gevonden worden dat recht doet aan enerzijds de gevestigde wijkgemeentes en pioniersplek en anderzijds aan de vragen in het publieke domein?

De inspirerende gedachte is dat de kerk er niet voor zichzelf is, maar om een stukje van het koninkrijk van God zichtbaar te maken in deze wereld. Om dat te doen zullen de ramen en deuren van de kerk wijd open moeten staan opdat zij goed zicht houdt op en kan inspelen op wat er in de wereld speelt en zal gaan spelen. De kerk zal nieuwe verbindingen moeten aangaan met de mensen van de stad. Ze zal zich, zoals in alle eeuwen voor ons, moeten aanpassen (bijvoorbeeld in vorm, taal en organisatie) aan veranderingen in cultuur en samenleving. Leidend daarbij zijn haar protestants christelijke waarden van barmhartigheid, respect en naastenliefde. Waar deze waarden op een nieuwe wijze tot leven komen kan de kerk midden in de samenleving blijven staan en niet aan relevantie inboeten.

Het vraagt van de Protestantse Gemeente Almere op alle plaatsen waar ze aanwezig en nog niet aanwezig is de moed om te VERBINDEN.

- Verbinden met de mensen in de stad, en hun vragen
- Verbinden met de sociaal maatschappelijke partners in de stad
- Verbinden met andere kerken en andere levensovertuigingen
- Verbinden met de lokale overheden
- Verbinden met de scholen
- Onderling verbinden van de wijkgemeenten, elkaar inspireren

Verbinden is een werkwoord, dat vraagt om professionele en vrijwillige menskracht, inzet en actie. Dit strategisch beleidsplan probeert richting te geven aan waar die actie gewenst is en wat daarvoor de randvoorwaarden zijn. Het moet een hulpmiddel zijn om in de komende jaren belangrijke beslissingen te toetsen aan beleid en projecten op te starten en investeringen te doen die passen bij het beleid.

Stip op de horizon en aanpak

Als visioen of stip op de horizon zien we een protestantse gemeente van Almere die in nauw contact is met de mensen van de stad die zingeving zoeken, die levensvragen hebben of die diaconale hulp nodig hebben. We willen daarom vooral overal in de stad goed zichtbaar en bereikbaar zijn.

Of dat nu is via een bestaande wijkgemeente of een pioniersgemeente, dat maakt niet uit.

We verwachten dat, met de geplande groei van de stad en de grote geografische afstanden, het aantal kleine pioniersplekken zal groeien, zonder dat er nieuwe kerkgebouwen worden gebouwd. De wijken en pioniersplekken zullen een eigen profiel hebben en op hun eigen wijze invullen hoe zij zich met onze gezamenlijke christelijke waarden verbinden met de mensen dichtbij hun omgeving of met die mensen die zich sterk verbonden voelen met hun profiel.

We faciliteren, op centraal niveau, een groot en duurzaam netwerk van contacten met scholen, gemeente, maatschappelijke instellingen en andere geloofsgemeenschappen en levensovertuigingen. Dat netwerk helpt ons om laagdrempelig bereikbaar te zijn voor die mensen die we zouden kunnen helpen. Er zal daarbij een significante focus zijn op de jonge zinzoekers in onze stad, waar veel jongen mensen wonen.

De zondagse viering blijft een wekelijks moment van rust, bezinning en samenkomen. Daarnaast zal ook een groot deel van verbinding met de mensen in de stad zich buiten de muren van een kerkelijke ruimte afspelen.

We zijn herkenbaar en vindbaar via professionele moderne communicatiemiddelen.

De aangegeven tijdspanne van tien jaar is ruim genomen, juist om een stabiele basis en hoofdlijnen te hebben om van daaruit verder te ontwikkelen. Het zet een stip op de horizon, maar zegt niet meteen hoe we die stip bereiken. Het mag ook niet belemmerend werken. Daarom is het aan te bevelen om in ieder geval elk jaar een gedegen toetsing te doen of er aanpassingen nodig zijn in de ingeslagen richting waardoor het doel in zicht blijft om dienend vanuit onze protestants christelijke waarden aanwezig te zijn in de samenleving. Het verdient daarbij aanbeveling dat een kleine begeleidingsgroep binnen de PGA, met een lijn naar de AKR, een rol krijgt die de voortgang en evaluatie van dit beleidsplan bewaakt en die tevens helpt met prioriteitstelling en haalbaarheid van specifieke projecten die voortkomen uit de thema's in dit beleidsplan.

Huidige situatie

Almere is een steeds sneller groeiende compleet nieuwe stad. Qua oppervlak is Almere te vergelijken met (of zelfs groter dan) Amsterdam. Dat zegt iets over afstanden en reistijden. In juni 2020 verscheen de woonvisie van de gemeente Almere, waarin voorzien wordt in een toename van 24.500 woningen. In deze woonvisie is de ontwikkeling van een nieuw stadsdeel, Almere-Pampus met op termijn nog eens 25.000 woningen, nog buiten beschouwing gelaten.

De Protestantse Gemeente Almere (PGA) is op dit moment fysiek aanwezig in de stad in vier wijken met een kerkcentrum (waaronder een Tiny Church in de pioniersgemeente). De vier wijkgemeenten hebben elk een eigen (parttime-) predikant, waarvan één op vrijwillige (onbezoldigde) basis werkzaam is in de pioniersgemeente. Het werk en de gemeenschapszin in die wijken is, vooral in de directe nabijheid van de kerkcentra, van grote waarde. Daar ontstaat dan ook een veelvoud aan mooie initiatieven.

Tegelijkertijd signaleren we dat er vanuit de samenleving in toenemende mate vragen opkomen, waar we als kerk graag op in zouden spelen. Dit zijn vragen op sociaal maatschappelijk terrein (verbonden met de buurt van de kerkcentra), vragen op het (inter-)levensbeschouwelijk vlak (diversiteit) en vragen met betrekking tot zingeving in het algemeen (o.a. onderwijs).

Echter, in de afgelopen decennia is gebleken dat het ledental (en daarmee ook het aantal beroepskrachten en actieve vrijwilligers) in de PGA een dalende trend laat zien, terwijl de stad juist snel groeit. Het is inmiddels ook een flinke uitdaging om de kerkenraden en algemene kerkenraad op het gewenste niveau te houden qua aantal leden en qua bestuurskracht.

Door deze ontwikkelingen is het vrijwel onmogelijk om een andere dan de huidige kleinschalige invulling te geven aan onze missie in deze bijzondere stad, waar ontzettend veel grootstedelijke uitdagingen zijn op sociaal en maatschappelijk terrein. Maar is dit het dan, of zijn er toch nog andere mogelijkheden? Kan er misschien menskracht gefinancierd en gevonden worden die juist op de genoemde terreinen namens de Protestantse Gemeente Almere aanwezig zou kunnen zijn? Zijn er projecten te initiëren die een verfrissende bijdrage leveren aan de vragen van de mensen van de stad? Hoe het ook zij, dit vraagt een andere werkwijze en een ander beleid naast het huidige beleid.

Huidig beleid

Om het huidige beleid te verhelderen maken we hier eerst melding van de beleidsmatige afspraken die er zijn en die behulpzaam zijn om gaande te blijven.

Het betreft hier in ieder geval de volgende afspraken¹.

- a. De PG Almere werkt voornamelijk in en vanuit de vier wijken, met de bestaande kerkcentra als uitvalsbasis. Deze wijken hebben elk een eigen identiteit en grote mate van zelfstandigheid. Hoewel de wijken geografisch verdeeld zijn over postcodegebieden hebben de leden van de PGA de volledige vrijheid om een keuze te maken bij welke wijkgemeente zij zich het beste thuis voelen. Iedere wijkgemeente heeft een eigen predikant, en momenteel geldt een verdeling van de inzet van de beroepskrachten (in Fte's) per wijk op basis van het aantal leden van de wijk.

¹ Deze lijst is nog niet volledig, maar afgeleid van verslagen van de AKR van de laatste 8-10 jaar.

- b. Naast de Tiny Church in de pioniersgemeente zijn er in de andere drie wijken ruime kerkcentra. De PGA is (mede-)eigenaar² van deze kerkcentra. Een aantal jaren geleden heeft de PGA zich expliciet uitgesproken dat kerkcentra in deze wijken zullen blijven bestaan. Mocht er sprake zijn van verkoop van één of meerdere van deze kerkcentra aan een derde partij, dan is de afspraak dat daarbij formeel wordt vastgelegd dat wijkgemeenten als huurder de kerkcentra kunnen blijven gebruiken voor o.a. de zondagse vieringen.
- c. Door de grote mate van zelfstandigheid van de wijkgemeenten beperkt de Algemene Kerkenraad (AKR) zich tot die zaken die puur tot haar verantwoordelijkheid behoren (financieel en vastgoedbeheer, contractuele afspraken met beroepskrachten en kerkelijk bureau). Verder faciliteert de AKR de wijkgemeenten bij de nodige projecten en ontwikkeling passend bij de missie van de PGA.
- d. De actie kerkbalans voor de PGA is per wijk georganiseerd. De opbrengsten komen samen in één pot voor de gehele PGA. Er ligt geen eigen financiële verantwoordelijkheid bij de wijken.
- e. De AKR is samengesteld uit een moderamen met een voorzitter, scriba en assessor. Verder levert elke wijk een afgevaardigde en zijn college van diakenen en college van kerkrentmeesters vertegenwoordigd in de AKR. De AKR vergadert 6-10x per jaar als er voldoende agendapunten zijn.
- f. Een aantal keren per jaar (na hoogtijdagen en in de zomervakantie) wordt in één van de kerkcentra een gezamenlijke viering gehouden voor de leden van alle wijkgemeenten.
- g. De AKR faciliteert thematische inspiratiebijeenkomsten waarvoor alle leden van de PGA worden uitgenodigd. Deze bijeenkomsten worden door één van de wijkgemeenten georganiseerd en hebben tot doel om van elkaar (de verschillende wijkgemeenten) te leren, elkaar te inspireren en eventueel samen te werken op een thema..
- h. De PGA heeft een eigen website met algemene informatie over de PGA. Verder verwijst deze website door naar de websites van de wijkgemeenten.
- i. De PGA is eindverantwoordelijk voor de inhoud en publicatie van magazine SPIRIT

Ambitie en nieuw beleid

Onze missie is om *dienend vanuit onze geloofsovertuiging en met onze protestants christelijke waarden aanwezig te zijn in de Almeerse samenleving* voor de stad en voor mensen die er wonen. Werkend vanuit de waarden die ons vanuit ons Protestants Christelijk gedachtegoed aangereikt zijn: barmhartigheid en gerechtigheid te zoeken en respectvol om te gaan met de naaste in het licht van het grote verhaal dat God met mensen gaat.

Om dat te realiseren zullen we meer dan nu het geval is aanwezig moeten zijn in het publieke domein, zo zeiden we eerder. Wat zijn dan de thema's en onderwerpen die concrete aandacht en invulling vergen en die bij kunnen dragen om onze ambitie te realiseren? Het betreft thema's die vertaald dienen te worden naar projecten en die in de komende jaren, naast de reguliere operationele zaken, de agenda van de AKR in flinke mate zullen bepalen. Immers, als we een beleid met ambitie en doelstellingen

² De roomkatholieke parochie is momenteel nog mede eigenaar van De Lichtboog (Almere-Stad), Goede Rede (Almere-Haven) en deze kerkcentra komen in 2021 volledig in eigendom van de PGA.

hebben, dan zal dat ook de nodige aandacht, energie en besluitvorming met zich meebrengen. En, als het goed is, zal het ook extra energie opwekken om samen voor die ambitie te gaan.

Een aanzet voor een lijst met belangrijke thema's is hieronder aangegeven. Voor elk thema verdient het aanbeveling dat op enig moment een project wordt geïnitieerd om daar op realistische wijze tot concrete actie en invulling te komen.

De Algemene Kerkenraad zal daarbij een opdracht-gevende en toezichthoudende rol hebben waarbij de denkkraft, uitvoering en verantwoording bij een "projectgroep" kan worden belegd. Door dit bij een projectgroep te beleggen zal het eenvoudiger zijn om vrijwilligers te vinden die met hun tijd en competenties hier energie in willen steken, zonder meteen als formeel kerkenraadslid te moeten worden bevestigd. Wel is van belang dat er ergens een formele lijn tussen project en AKR is belegd.

Thema's en adviezen die vanuit een inspiratiegroep (bestaande uit Klaas van der Kamp, Rianne Veenstra, Jan Denkers, Riek van Haeringen en Hendrik van Essen) naar voren zijn gekomen zijn:

A. Stadspredikant PGA

Stel een stadspredikant aan, die vanuit het protestants christelijk gedachtengoed werkt en onderneemt, netwerkt en verbindt met het publieke domein in de Stad. Hij/zij zet zich specifiek in op sociaal maatschappelijk terrein om de verbinding met de stad en de buurt te bevorderen, ontwikkelt initiatieven op interlevensbeschouwelijk vlak en zoekt ingangen om zingeving ter sprake te brengen. Dat in de volle breedte van Almere en in samenwerking met alle wijken van de PGA. Dit is een concept dat ook in andere grote steden effect heeft en wat ook goed aansluit bij het PKN thema "Midden in het leven". Een projectdocument, business case, is daarvoor reeds opgesteld.

Dit project moet uiteindelijk mogelijkheden bieden voor invulling van een aantal thema's die tot verbinding leiden, zoals:

- A1. Betrokkenheid bij sociaal maatschappelijke projecten in de stad vanuit de wijken
- A2. Samenwerkingsprojecten op interlevensbeschouwelijk terrein
- A3. Nieuwe verbindingen met de lokale overheid en onderwijsorganisaties

B. Communicatie van de PGA

Zet in op de verbetering van de communicatie. Er zijn in het verleden al een aantal initiatieven gestart om de diverse manieren van communiceren naar verschillende doelgroepen en met verschillende doelen te stroomlijnen en te optimaliseren. De wijkgemeenten hebben een eigen website. Ook op PGA niveau is er een website. Het technisch beheer en het content management (dus ook de kennis) ligt bij enkele enthousiaste hardwerkende individuele leden. Echter een duidelijke samenhang ontbreekt en continuïteit hangt erg af van individuele leden. Willen we kunnen verbinden dan is een "goede etalage en voordeur" een eerste vereiste om ons te kunnen vinden en wat we kunnen betekenen.

Er zijn verschillende nieuwsbrieven, Facebookpagina's en het magazine SPIRIT. Ook daar speelt een grote afhankelijkheid van enthousiaste hardwerkende individuele leden.

De eerder genoemde initiatieven op het gebied van communicatie richten zich vooral op de inhoud en de communicatiestromen. Het verdient aan te bevelen om een onderzoek te starten om te leren

van andere grote steden, en om uit te vinden hoe dit belangrijke thema, eventueel met professionele inzet, structureel goed georganiseerd kan worden.

C. Verbinden met mensen in de nieuwe wijken

Bedenk hoe je de verbinding met de mensen in de nieuwe wijken wilt vormgeven. Het uitgangspunt is dat de bestaande wijken postcodegebieden van de nieuwe wijken krijgen toebedeeld. De nieuwbouwwijken Nobelhorst en Oosterwold zijn voorbeelden waar verbinding voorzichtig en pas laat op gang kwam. Dat heeft deels te maken met de grote afstanden maar ook met gebrek aan focus. De komende jaren zullen deze wijken verder groeien en komt er ook nog een volledig stadsdeel Pampus bij. Het verdient aanbeveling om de verbinding met de mensen in deze wijken op een georganiseerde wijze, eventueel in projectvorm, vroegtijdig op te pakken. Door dit te benoemen in dit beleidsplan zou het ook de juiste aandacht van de AKR moeten krijgen.

D. Financiën, externe fondswerving

Zoek naar alternatieven voor de huidige fondswerving. De meerjarenbegroting voor de PGA laat zien dat de jaarlijks inkomsten uit de actie kerkbalans teruglopen, er is nu al een tekort op de jaarlijkse begroting. Als we niets doen betekent dit dat we verder moeten bezuinigen en onze missie niet meer haalbaar is. We zullen dus op zoek moeten gaan naar andere manieren van werving van gelden, naast de actie kerkbalans en opbrengsten uit exploitatie van kerkcentra. Ook zou er nog eens kritisch kunnen worden gekeken naar de kostenposten.

Dat vraagt ondernemerschap en een andere manier van denken en een andere manier van het profileren van onze missie. Ook hier de aanbeveling om dit projectmatig op te pakken met inbreng van creatieve mensen die een netwerk hebben, die ervaring hebben met fondswerving en partijen kunnen betrekken.

E. Financiële zelfstandigheid van de wijken

Onderzoek in hoeverre financiële zelfstandigheid van de wijken mogelijk is. De wijken hebben momenteel geen eigen financiële zelfstandigheid (zie punt d bij de geldende afspraken). Er zijn een aantal voorbeelden in Nederland waar die zelfstandigheid wel voor een groot deel bij de wijken zijn belegd en waar dat resulteerde in een hoger totaal in jaarlijkse bijdragen.

We willen ook onderzoeken of een bepaalde mate van eigen financiële zelfstandigheid mogelijk is in de wijken en of dat tot extra betrokkenheid zou kunnen leiden. Daarbij blijft wel gelden dat er binnen de PGA tussen de wijken wel een solidariteitsbeginsel geldt.

F. Protestantse Gemeente Amsterdam

Zoek verbinding met de Protestants Gemeente Amsterdam. We hoeven het allemaal niet zelf uit te vinden of te doen. Leer vooral van hoe zij hun missie invullen, hoe zij georganiseerd zijn en onderzoek ook mogelijkheden tot coaching en samenwerking. Zoek deze verbinding ook met het oog op de ontwikkeling van het nieuwe stadsdeel Almere-Pampus met een directe en korte verbinding met Amsterdam.

G. ...

Slotwoord

Een serie bijeenkomsten van een inspiratiegroep heeft geleid tot de totstandkoming van dit document. Deze inspiratiegroep werd ingesteld door de AKR van de PGA met de opdracht om te komen tot een strategisch beleidsplan voor de komende jaren.

Leden van deze inspiratiegroep waren:

Klaas van der Kamp (classispredikant Overijssel-Flevoland), Jan Denkers (voorzitter AKR van de PGA), Rianne Veenstra (predikant PGA en lid moderamen PGA), Riek van Haeringen (interim predikant PGA) en Hendrik van Essen (beleidsmedewerker financiën PKN).

Als groep hebben we dankbaar gebruik kunnen maken van diverse contacten die ons informatie verschaften en vooral ook inspireerden om nieuwe nog onbekende wegen in te slaan.

Zo waren er gesprekken met een aantal stadspredikanten in Nederland en kregen we hoop- en vertrouwen gevende tips bij een Change & Church symposium. We spraken een aantal (oud-) gemeenteleden én met de lokale overheid in Almere. We verzamelden gegevens over de groeiplannen van Almere, van de kansen en de uitdagingen in de stad en we deelden een uitgebreide feitelijke analyse van de ontwikkeling van de protestantse gemeente in Almere.

Het resultaat is een richting die ons een vertrouwen geeft in een toekomstbestendige PGA waar we met onze protestants christelijke waarden iets kunnen betekenen voor de mensen van onze mooie stad. We zetten hiermee een stip op de horizon, we weten nog niet hoe we daar gaan komen maar met geloof, hoop, liefde én....verbinden willen we samen op weg gaan naar het Licht, vuur wat nooit meer dooft.

Jan Denkers, namens de inspiratiegroep
Voorzitter Algemene Kerkenraad van de Protestantse Gemeente Almere

